

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

Asia: Lausuntopyyntö Nuorisolain uudistaminen -työryhmämuistion esityksestä uudeksi nuorisolaiksi

Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto on käsitellyt kokouksessaan 25.11.2015 (6/2015, 5 §) lausuntopyyntöä Nuorisolain uudistaminen -työryhmämuistion esityksestä uudeksi nuorisolaiksi. Ehdotukset lakiluonnoksen uudeksi tekstiksi on tummennettu sekä niiden jälkeen on nuorisoneuvoston perustelut ehdotuksille.

2 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.
- 6) edistää saamelaisnuorten sekä muiden vähemmistöjen, kuten romaninuorten identiteetin säilymistä.**

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- 1) yhteisvastuu, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys;
- 2) terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) monialainen yhteistyö.

Perustelut esitykselle:

Saamelaiset ja romanit ovat Suomessa kulttuurisia vähemmistöryhmiä. Pykälän sisällössä on huomioitu tavoitteina mm. tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä monikulttuurisuus. Tästä lähtökohdasta olisi perusteltua todeta käytännön realiteetit tunnustaen se, että vähemmistöjen kulttuuri-identiteetin säilymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää olisi tukea vähemmistöihin kuuluvien nuorten kulttuuri-identiteetin säilymistä.

4 §

Valtion vastuu

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Nuorisotyön ja -politiikan aluehallinnon tehtävistä vastaavat aluehallintovirastot. Tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtion tulee tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä kuntien, nuorisoalan järjestöjen, **Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston** ja muiden yhteisöjen sekä nuorten kanssa.

Perustelut esitykselle:

Korostuu erityisesti saamelaisten kotiseutualueella tai sen ulkopuolella saamenkielisten ja kulttuuristen palveluiden järjestämisessä. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosto voi tarvittaessa osoittaa myös vastuun paikallisyhdistykselle, jolla on parempi käsitys paikallisesta tilanteesta.

5 §

Valtion nuorisopolitiikan ohjelma

Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi valtion nuorisopolitiikan ohjelman. Ohjelma sisältää tarkemmat tavoitteet valtakunnalliselle nuorisopolitiikalle. Ohjelman toteutumista seurataan ja ohjelma tarkistetaan tarvittaessa. Ohjelman valmistelee opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä asianomaisten muiden ministeriöiden kanssa. Valmistelussa tulee kuulla nuoria ja nuorisotyön ja -politiikan keskeisiä tahoja, **mukaan lukien Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostoa.**

Perustelut esitykselle:

Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston edustama näkökulma asioihin on kulttuurisesti suomalaisista nuorisotoimijoista eroava, jonka vuoksi sen mainitseminen erillään on suotavaa. Muun suomalaisen tahon kautta edustettuna ei saamelaisnuorten ääni kuulu riittävän voimakkaana, selkeänä tai oikeana.

8 §

Kunnan vastuu

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan tämän lain 2 §:n tavoitteita kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. **Kuntien tulee mainittuja palveluita järjestäessään ottaa huomioon saamelaisnuorten kielen ja kulttuurin mukaiset erityistarpeet saamelaisten kotiseutualueella sekä sen ulkopuolella kunnissa, joissa mainituille palveluille on tarvetta.**

Kunnan tulee 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, nuorisoalan järjestöjen ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. **Saamelaisten kotiseutualueella tulee 1 momentissa tarkoitettuja palveluja järjestettäessä kuulla Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostoa tai sen osoittamaa saamelaisnuorten paikallisyhdistystä.**

Perustelut esitykselle:

Saamenkielistä nuorisotyötä ei ole juurikaan järjestetty Suomessa. Utsjoen kunnassa toimi saamenkielinen nuorisotyöntekijä opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä projektirahoit-

tuksella reilun vuoden verran, toiminta loppui syksyllä 2015. Nuoret ovat kokeneet saamenkielisen nuorisotyöntekijän hyvänä asiana, koska ensimmäistä kertaa nuorilla oli mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään nuorisotyössä.

Utsjoen kunta on ainoa saamelaisenemmistöinen kunta ja kuntalaisista enemmistö puhuu saamenkieltä äidinkielenään. Saamelaisnuoret käyttävät kuitenkin keskinäisenä käyttökielenään pääasiassa suomea koulun ulkopuolella, tästä kertoo tutkimus Utsjoen saamenkielisten nuorten kielenkäytöstä vuodelta 2012 (Taipale, Riitta 2012, Sámi Siida ry ja Ovttas! –hanke). Yhtenä syynä tähän on saamenkielisten vapaa-ajan toimien puute, sillä suomenkielisissä ympäristöissä kieli vaihtuu pakosta suomeksi.

Saamenkielinen nuorisotyö olisi elintärkeää saamelaisnuorten kielen, kulttuurin ja identiteetin kehittymisen ja säilymisen kannalta. Utsjoen kunnassa toteutettu hanke on osoittanut, että saamenkielinen nuorisotyö vahvisti nuorten saamen kielen käyttöä, myös niiden nuorten, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasolla. Hankkeessa järjestettiin esimerkiksi myös saamenkielinen nuorten kesäleiri kesällä 2015, johon osallistui myös saamelaisnuoria muualta Suomesta ja Norjan puolelta. Leirillä järjestettiin saamelaisen kulttuurin mukaista toimintaa ja nuoret pääsivät tutustumaan muiden alueiden saamelaisnuoriin.

Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostolle on tehty aloite loppuvuodesta 2014, jossa toivottiin saamenkielistä nuorisotyötä Utsjoen kunnan tapaan myös Inarin kuntaan, mutta valitettavasti nuorisoneuvostolla ei ole resursseja saamenkielisen nuorisotyön järjestämiseksi. Saamelaisalueella on suuri tarve saamenkieliselle nuorisotyölle, mutta niin on myös saamelaisalueen ulkopuolella. Esimerkiksi Helsingissä asuu huomattava saamelaisväestö ja City-Sámit yhdistys on tehnyt merkittävää työtä kielen ja kulttuurin siirtämiseksi ja säilyttämiseksi Helsingissä. Saamelaisnuorten kielen ja kulttuurin sekä nuorten saamelaisen identiteetin siirtäminen ja säilyttäminen on haastavampaa kaupungeissa, ja myös siellä on tarvetta saamenkieliselle ja kulttuurin mukaiselle nuorisotyölle.

Inarissa 27.11.2015

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja

Kaisa Tapiola-Länsman
nuorisosihteeri

(Lausunnosta päätti Saamelaiskäräjien puheenjohtaja Tiina Sanila-Aikio 27.11.2015 kulttuuran nuorisoneuvostoa.)